

УДК 821.161.2.09"19"

КОНСТРУКТИВИЗМ ТА ЕКСПЕРИМЕНТ У ПОЕТИЦІ МАЙКА ЙОГАНСЕНА

Хаперський Т. А.

e-mail: tymur.khaperskyi@nure.ua

Науковий керівник – к.іст.н., доц. Бадєєва Л. І.

Харківський національний університет радіоелектроніки,
каф. українознавства, м. Харків, Україна

The article explores Mike Yohansen's "engineering" approach to literature. The focus is on the synthesis of constructivism, irony, and mathematical logic in his works. The research highlights Yohansen's role in the 1920s Kharkiv avant-garde and his formal experiments. The analysis proves the relevance of his intellectual methods for modern discourse.

Постать Майка Йогансена (1895–1937) сьогодні сприймається не просто як частина класичного канону, а як символ модерного, інтелектуального Харкова. Для нас, студентів технічного університету, він цікавий насамперед своїм «інженерним» підходом до творчості. М. Йогансен не чекав на абстрактне натхнення, він конструював свої тексти, розглядаючи літературу як систему з чіткими алгоритмами та логічними зв'язками. Творчість Майка Йогансена досліджували В. Агеєва, Р. Мельників, Я. Цимбал та інші. Автор ставить за мету – розкрити методи літературної діяльності поета та значення його творчості для сьогодення.

Майк Йогансен був невід'ємною частиною харківського ландшафту 1920-х років. Живучи в будинку «Слово», він фактично перебував у центрі культурного «сервера» тодішньої України. Його універсальність вражає: поет, лінгвіст (знав понад 10 мов), сценарист, перекладач і навіть теоретик полювання. Такий мультидисциплінарний підхід дуже близький до сучасної ІТ-індустрії, де софт-скіли та знання суміжних галузей визначають успіх фахівця. Йогансен довів, що українська культура може бути міською, динамічною та позбавленою провінційності.

У праці «Як будується оповідання» М. Йогансен відверто «оголює прийоми», пояснюючи читачеві, як саме працює сюжет. Він виступає як архітектор, який показує креслення будівлі ще до того, як вона буде зведена. Його роман «Подорож ученого доктора Леонардо...» є прикладом літературної деконструкції. Автор постійно іронізує, перебиває оповідь та грає з формою. Для нього текст – це структура, де форма часто важливіша за зміст. Цей принцип конструктивізму дозволяє розглядати його творчість у контексті загальноєвропейського авангарду, де математична точність поєднувалася з художньою сміливістю.

М. Йогансен працював з мовою як з кодом. Він експериментував зі звукописом, фонетикою та етимологією слів. У його поезії можна помітити прагнення до лаконічності та точності, що зближує його з представниками футуризму. Він не боявся «зламувати» традиційні рими, створюючи нові смислові комбінації. Його тексти потребують від читача інтелектуальних зусиль, активної участі в «розшифровці» авторського задуму, що робить процес читання схожим на вирішення складної логічної задачі.

На жаль, творчий шлях Йогансена був насильно обірваний у 1937 році. Його розстріляли, як і багатьох інших представників «Розстріляного відродження», за прагнення до свободи та інтелектуальну незалежність. Проте сьогодні ми спостерігаємо «ренесанс» інтересу до його постаті. У сучасному Харкові, який знову став форпостом української ідентичності, ідеї Йогансена про європейську орієнтацію та технічну досконалість мистецтва звучать як ніколи актуально. Його здатність поєднувати творчість із науковим підходом є прикладом для наслідування для нових поколінь українських інтелектуалів.

Отже, Майк Йогансен залишається найбільш «технократичним» та іронічним автором своєї епохи. Його методи побудови тексту, увага до деталей та відмова від шаблонів є цінними не лише для філологів, а й для представників технічних спеціальностей. Вивчення його спадщини допомагає нам краще зрозуміти коріння нашої культури та відчути тяглість традицій інтелектуального Харкова.

Список використаних джерел

1. Агеєва В. П. Гра з текстом: поетика Майка Йогансена. Київ : НаУКМА, 2012. 215 с.
2. Йогансен М. Г. Подорож ученого доктора Леонардо... Харків: Фоліо, 2021. 256 с..
3. Мельників Р. Майк Йогансен: ландшафти трансформацій. Київ: Смолоскип, 2015. 192 с.
4. Цимбал Я. В. Творчість Майка Йогансена. Київ: Фенікс, 2010. 150 с.